

La publicació infantil "alternativa" i europea

'Cavall Fort', trenta anys

No volia assemblar-se al *Patufet* ni tenia la sensibilitat ensucrada de la premsa infantil catalana d'abans de la guerra. En trenta anys, *Cavall Fort* s'ha mantingut i ha mantingut 21.000 subscriptors.

El 30è aniversari de *Cavall Fort* és un altre aniversari que arriba amb resonàncies de revival: i és que comença a fer trenta anys de moltes d'aquelles iniciatives de represa cultural, aquell moviment que pretenia, des de la clandestinitat, l'heroïcitat, i de vegades des de la ingenuïtat, redreçar el país.

L'optimisme que tothom es veia empès a fabricar (els seixanta eren la dècada dels joves a tot el món) va ser el responsable, entre altres coses, del naixement dels Setze Judges, Òmnium Cultural, i tot el que se'n va derivar.

Però perquè tot això no quedés en res, calia fer alguna cosa per a la xicalla. *Cavall Fort* va ser la conjunció de diferents voluntats disperses amb un objectiu comú: fer que els nois i noies aprenguessin a llegir en català.

Les tres fonts de *Cavall Fort* són Josep Tremoleda, que podríem definir com a activista cultural lligat al moviment excursionista, la Confraria de l'Escola Virtèlia i

ve-
nir en
la gestació
i naixement de *Cavall Fort*, ja que era evident que una revista infantil en

català no podia sortir sense permís eclesiàstic. L'estiu del 1961 el bisbe de Vic, Ramon Masnou, havia publicat una pastoral argumentant el dret que els nens tenien d'aprendre la seva llengua materna. Aprofitant aquesta circumstància, una part dels promotors de la revista van anar a parlar amb el bisbe mentre la resta es dedicava a buscar els membres del primer consell de redacció.

Dels primers a engrescar-s'hi van ser Joaquim Carbó, Estanislau Torres, Albert Jané i a poc a poc el grup va créixer amb noms tan sabuts com els de Cesc, Marta Mata...

El "sí" de l'església va venir finalment per la intervenció de l'abat Escarré, que va parlar amb el bisbat de Vic. Poc temps després, el bisbat de Girona i el de Solsona van donar també el seu suport a *Cavall Fort*.

La presència de l'església a la revista va ser explícita en els primers números. Era el que s'anomenaven "Pàgines espirituals", de les quals s'encarregaven directament els seminaris de catequesi dels bisbats protectors. Segons Albert Jané, director de *Cavall Fort* des del 1979 "les pàgines espirituals van desaparèixer perquè no hi havia convicció. Des dels sectors eclesiàstics es pretenia donar un to modern, que fugís de la catequesi encarcarada. Però els mateixos que elaboraven aquestes pàgines no n'estaven contents, no se'n sortien. Es van anar morint soles perquè a ningú no li agradaven..."

Diu la llegenda que, el nom, el va

A l'esquerra, Els barrufets. Dalt, Jep i Fidel. Baix, Estefi.

un altre grup de ciutadans entre els quals trobem Josep Espar Ticó, Ricard Tusell, Joaquim Ramis i Ramon Fuster, tots ells vinculats al CC de Jordi Pujol i provinents dels camps de la pediatria i l'ensenyament.

L'ESGLÉSIA, TAMBÉ

Com en la majoria d'iniciatives de l'època, l'església va inter-

proposar una tieta de Josep Espar i Ticó, que era de Balaguer, "I per què no en dieu *Cavall Fort*?". Tothom hi va estar d'acord.

NACIONALISME, HUMANISME...

Tal com explica Albert Jané, una de les primeres decisions va ser que la revista tingués un 50% de còmic i un altre 50% d'informació: "Però aquí, s'hi va haver d'arribar per votació, ja que les discussions van ser importants. Els sectors dels ensenyants consideraven el còmic com una cosa nefasta, abominable, que no educava. Els altres, consideràvem que el còmic era un mitjà més i que fins i tot era fàcil de llegir". La pugna "còmic sí-còmic no" va ser finalment guanyada pels del sí, un resultat que, vist amb la perspectiva dels anys, ha estat determinant de l'èxit de la publicació. Albert Jané ho explica: "Al començament, vam tenir la sort d'ensope-

gar amb el còmic franco-belga, un tipus de còmic desconegut aquí, el que en terminologia de còmic se'n diu "línia clara", amb uns guions de molta qualitat que ens van agradar molt. Per tot plegat ens van semblar molt adequats per a la nostra revista".

És així com arriben a Catalunya els Barufets (allò que vint-i-cinc anys després se'n van dir "Pitufos" en el mercat castellà), en Jan i Trencapins, en Benet Tallaferró, el Gil Pupil·la i el primer Lucky Luke en català. Pel que fa als còmics fets aquí cal destacar en Jep i en Fidel i la sèrie de "La casa sota la sorra" de Madorell i el primer còmic de *Tirant lo Blanc*, que va dibuixar Jordi Bulbena.

El que no era còmic a *Cavall Fort* va anar prenent forma de narracions curtes, reportatges, informacions, entreteniments. És en aquesta part de la revista on el consell de redacció intervenia més directament, on cuinava les peces des d'un ideari més o menys concret: "Es pot dir que *Cavall Fort* és una revista nacionalista, d'un nacionalisme natural i sense estridèn-

Dalt, Filalici. A la dreta, Jan i Trencapins. Baix, Sergi Grapes.

cies. No es passa la vida fent declaracions. Contràriament, en aquests últims deu anys, quan ja ha estat possible de tenir mitjans de comunicació de masses en català, hi ha hagut molts intents desnacionalitzats. Aquest és un pecat que *Cavall Fort* no ha comès mai". "Aquest nacionalisme natural es complementa", segons Jané, "amb unes actituds de base humanística que, dins la nostra modestia, tracten de transmetre uns valors que no són els del triomfalisme. Intentem mostrar als nois i noies que es poden realitzar sense haver de trepitjar el veí. En la nostra mesura, anem contra això tan nefast que és la societat de consum".

En aquest punt *Cavall Fort* marca distàncies amb "la carrincloneria, la sensibilitat ensucrada típica de les publicacions infantils, en la tradició de *Patufet* i altres. *Cavall Fort* s'hi sent connectat en allò de

més bo que tenien aquestes publicacions". "Rebutgem –diu Jané– el to paternalista i d'idealització dels bons sentiments, l'excés intenció moralitzant que adoptaven les publicacions infantils".

L'ideari de *Cavall Fort* es completa amb el que Albert Jané en diu "un apoliticisme sa": "Hem evitat sempre qualsevol matís de partit polític. No hi ha hagut intents per part de cap força política d'instrumentalitzar-nos. Parlar de política, ho hem fet poc. Durant la transició, amb la tornada de Tarradellas i en les primeres eleccions autonòmiques i en les primeres municipals vam creure oportú de parlar-ne, dir que votar és molt important, etc. Algun altre cop hem explicat què era el Parlament i hem entrevistat una vegada l'alcalde Maragall i una altra el president Pujol".

Xènia Bussé

